

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ТЕАТРОЗНАВСТВА ТА АКТОРСЬКОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної (магістерської) роботи
**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
(РОБОТА НАД РОЛЛЮ ПОСЕЙДОНА І МЕНЕЛАЯ У ВИСТАВІ «ТРОЯНКИ» ЗА ТРАГЕДІЄЮ
ЕВРІПІДА, РЕЖИСЕР ЄВГЕН ХУДЗИК)»**

Виконав: студент II курсу, групи
КМММ-21
Галузі знань Культура і мистецтво
Спеціальності 026 Сценічне мистецтво
Освітньої програми
Акторське мистецтво драматичного театру та кіно
Ступінь вищої освіти магістр
Кравчишин Юрій
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент Циганик М. І.

Львів — 2025

*до захисника
Ю. М. Циганик*

ВСТУП.....	3
ТЕАТР ЕВРІПІДА ТА ОСОБЛИВОСТІ АНТИЧНОЇ ТРАГЕДІЇ.....	6
1.1. Життєвий і творчий шлях Евріпіда.....	6
1.2. Поетичні та композиційні риси давньогрецької трагедії.....	8
1.3. «Троянки» як частина творчої спадщини Евріпіда.....	11
ПОСТАНОВЧА ІСТОРІЯ «ТРОЯНОК» У СВІТОВОМУ ТЕАТРІ.....	15
2.1. Інтерпретації трагедії «Троянки» в театрах різних епох.....	15
2.2. Образ Посейдона і Менелая у режисерських прочитаннях.....	18
2.3. Сучасне звучання тематики трагедії для глядача сьогодення.....	21
СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ПОСЕЙДОНА І МЕНЕЛАЯ В ТЕАТРАЛЬНІЙ ПОСТАНОВЦІ “ТРОЯНКИ”.....	24
3.1. Характеристика ролі Посейдона й Менелая і їхня роль у драмі.....	24
3.2. Етапи акторської роботи над роллю: аналіз, підтекст, внутрішня дія..	29
3.3. Сценічне втілення персонажа у виставі.....	32
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	40

ВСТУП

Процес творчого становлення актора, його робота над роллю, а також детальний аналіз драматичного твору є невід'ємними етапами в підготовці театральної постановки. Саме тому дослідження, присвячене опануванню ролей та розбору п'єси, має особливу вагу як для розвитку акторської майстерності, так і для розуміння драматургічного матеріалу в широкому культурному контексті.

Антична трагедія посідає визначне місце у розвитку світової драматургії, а творчість Евріпіда становить один із її найвищих досягнень. Його п'єси не лише відображають духовні пошуки епохи, а й пропонують нові способи художнього мислення, які зумовили подальшу еволюцію європейського театру. Особливе місце серед спадщини митця посідає трагедія «Троянки», що стала унікальним свідченням зміни естетичних, моральних і соціальних орієнтирів V століття до н. е. та залишається одним із найглибших антивоєнних творів світової літератури. Сучасні режисерські прочитання цієї п'єси доводять її універсальність і здатність промовляти до різних поколінь, суспільств та культур, актуалізуючи питання війни, травми, відповідальності та образу жінки в історії.

Актуальність дослідження зумовлена кількома чинниками. *По-перше*, у XXI столітті, коли досвід війни знову став частиною повсякденної реальності багатьох країн, «Троянки» сприймаються не як музейний артефакт, а як гостро сучасна драма про людські втрати та руйнування, спричинені збройними конфліктами. *По-друге*, сучасний театр активно звертається до переосмислення античної спадщини, використовуючи її як інструмент суспільного діалогу; тому аналіз різних режисерських інтерпретацій дозволяє простежити тенденції розвитку театру і зміни культурних підходів. *По-третє*, в українському культурному контексті інтерес до теми війни, жіночого досвіду і травми

вимагає більш глибокого осмислення античних джерел, зокрема тих, що пропонують класичні моделі осмислення страждань цивільного населення. У цьому аспекті особливо важливим є залучення інтерпретацій українських режисерів, зокрема Євгена Худзика, який пропонує оригінальне осмислення трагедії крізь призму сучасних українських реалій.

Метою дослідження є комплексний аналіз трагедії «Троянки» в контексті творчості Евріпіда та історії античної драми, а також вивчення постановчої історії твору в світовому й українському театрі з акцентом на зміну інтерпретацій у різні історичні періоди. Дослідження спрямоване на висвітлення як літературних особливостей трагедії, так і сценічних рішень, що дозволяють адаптувати давньогрецький текст до потреб сучасного глядача.

Для досягнення поставленої мети визначено такі *завдання*:

- дослідити життєвий і творчий шлях Евріпіда, виокремивши риси його новаторства та внесок у трансформацію античної трагедії;
- охарактеризувати поетичні та композиційні особливості давньогрецької трагедії, порівнявши творчість Евріпіда з драматургією його попередників і сучасників, зокрема Есхіла;
- проаналізувати ключові мотиви, образи й структуру трагедії «Троянки», визначивши її значення для спадщини Евріпіда та світової літератури;
- розглянути образи богів і героїв трагедії, їх психологічне наповнення та гендерну проблематику;
- здійснити огляд інтерпретацій «Троянок» у різні епохи — від античності до сучасності — з урахуванням соціокультурних змін;
- проаналізувати режисерські трактування образів Менелая й Посейдона у світовій та українській театральній практиці;

- дослідити сучасні постановки трагедії, зокрема інтерпретацію Євгена Худзика, постановку Якуба Чемрака, проєкт Trojans UK, постановку Caroline Bird та театр Афродіті Іоанніду;
- визначити, яким чином сучасний театр актуалізує теми війни, депортації, колоніальності та жіночого досвіду, закладені в трагедії.

Методологічною основою роботи є комплексний підхід, який поєднує літературознавчий, історико-культурний, компаративний, театрознавчий та структурно-типологічний аналізи. Літературознавчий метод дозволяє розкрити особливості драматургії Евріпіда та поетику античної трагедії; історико-культурний — простежити вплив соціальних обставин на формування художнього змісту твору; театрознавчий — аналізувати режисерські рішення та сценічні образи; компаративний — порівнювати інтерпретації трагедії в різних історичних епохах і культурних традиціях.

Наукова *новизна* роботи полягає у системному поєднанні літературознавчого та театрознавчого аспектів аналізу трагедії «Троянки», у залученні сучасних українських і міжнародних постановок, а також у спробі показати, як давньогрецький текст резонує з травматичним досвідом сучасного глядача. Практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів у навчальних курсах з історії античної літератури та театру, у театральній педагогіці, а також у подальших дослідженнях, присвячених антивоєнним драмам і гендерним студіям.

Таким чином, дана наукова робота спрямована на багатовимірне осмислення трагедії «Троянки» як твору, що поєднує давньогрецьку традицію та сучасні інтерпретаційні практики. Її мета — показати, що антична драма Евріпіда не лише зберігає актуальність, але й відкриває важливі способи говорити про війну, насильство та людську гідність у XXI столітті.